

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/4/2016
Identifikačné číslo spisu: 1015200108
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1015200108.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci žalobcu: Mgr. S. D., O. XXX/XX, XXX XX Z., právne zastúpená: JUDr. Alžbeta BORIKOVÁ, advokátska kancelária s.r.o., Dolné Rudiny 3, 010 01 Žilina, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOSSD/SOC/2014/523 z 27. októbra 2014, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S 15/2015-28 z 3. decembra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S 15/2015-28 zo dňa 3. decembra 2015 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOSSD/SOC/2014/523 z 27. októbra 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný j e p o v i n n ý nahradiť žalobkyni trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 593,07 eur, na účet právnej zástupkyne žalobkyne, v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

I.

Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“, „prvostupňový súd“) č.k. 1S 15/2015-28 z 3. decembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“, „rozsudok súdu prvého stupňa“) krajský súd žalobný návrh, v ktorom sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOSSD/SOC/2014/523 z 27. októbra 2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“, „preskúmané rozhodnutie žalovaného“) zamietol pri aplikácii § 250j ods. 1 OSP. Žalobkyni súd náhradu trov konania nepriznal, pri aplikácii § 250k ods. 1 OSP, z dôvodu, že v konaní bola neúspešná.

Krajský súd poukázal na ustanovenia § 1 ods. 1, 2, § 2 ods. 1, 4, § 3 ods. 1 a 4 zákona č. 383/2013 Z.z. o príspevku pri narodení dieťaťa (ďalej len „zákon č. 383/2013 Z.z.“) a konštatoval, že z obsahu

administratívneho spisu zistil, že žalobkyňa, matka dieťaťa A. D., nar. XX.XX.XXXX, dňa 05.06.2014 požiadala prvostupňový správny orgán o príspevok pri narodení dieťaťa. Z obsahu administratívneho spisu je zrejmé, že žalobkyňa má trvalé bydlisko v Slovenskej republike, od 01.09.2012 vykonávala zárobkovú činnosť v Anglicku a pracovný pomer v členskom štáte jej stále trvá. Maloletá A. D. sa narodila v U., kde v tom čase mala aj svojho ošetrojúceho lekára, má preukaz poistenca Európskej únie platný aj na území Slovenskej republiky od 01.03.2014 do 03.11.2014.

Prvostupňový správny orgán konštatoval, že žalobkyňa nespĺňa nárok na príspevok pri narodení dieťaťa, nakoľko trvalý pobyt má v Slovenskej republike, avšak jej bydlisko nie je na Slovensku, preto prvostupňovým rozhodnutím č. PK2/RŠSD/SOC/2014/42613 zo dňa 18.08.2014 rozhodol, že podľa § 3 ods. 1 a § 2 ods. 4 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa sa oprávnenej osobe Mgr. S. D. nevypláti príspevok pri narodení dieťaťa A. D.. Voči tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté rozhodnutím žalovaného zo dňa 27.10.2014. Z jeho odôvodnenia vyplýva právny názor totožný s právnym názorom prvostupňového správneho orgánu, a síce, že žalobkyňa je síce oprávnenou osobou, avšak nespĺňa nárok na vyplatenie príspevku pri narodení dieťaťa, nakoľko jej bydlisko nie je v Slovenskej republike.

Prvostupňový súd konštatoval, že oprávnená osoba, ktorá si uplatňuje nárok na príspevok pri narodení dieťaťa musí kumulatívne spĺňať zákonom stanovené podmienky, a to trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a bydlisko na území Slovenskej republiky. V uvedenom prípade nie je sporné, že žalobkyňa je oprávnenou osobou.

Trvalý pobyt je údaj o pobyte občana na území Slovenska, ktorý slúži na účely evidencie obyvateľstva. Adresa trvalého pobytu sa spravidla uvádza v mieste stáleho bydliska občana. Trvalý pobyt môže mať občan evidovaný v tom istom čase iba jeden.

Bydliskom sa v zmysle Občianskeho súdneho poriadku rozumie miesto, kde sa osoba skutočne trvale zdržuje, aj keď je táto osoba prihlásená k trvalému pobytu na inom mieste. Obsah pojmu bydlisko teda nie je totožný s obsahom pojmu trvalý pobyt. V tomto zmysle sa pojem bydliska zhoduje s pojmom Európskeho práva - domicil. Pri používaní termínu „bydlisko“ je potrebné dbať na jeho správny význam a je ho potrebné odlišovať od termínu „trvalý pobyt“, nakoľko odlišný význam má termín bydlisko aj vo svetle Európskeho práva (napr. nariadenie Brusel I, nariadenie Brusel II, nariadenie Brusel II bis).

Krajský súd konštatoval, že žalobkyňa, ako oprávnená osoba má svoje trvalé bydlisko na území Slovenskej republiky v Z., O. ul. č. XX. Pri posudzovaní podmienky bydliska je v tomto prípade nevyhnutné vychádzať z ust. § 2 ods. 4 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, ktorým sa pod pojmom „bydlisko“ na účely tohto zákona rozumie miesto, kde má oprávnená osoba a dieťa sústredené najdôležitejšie záujmy. Zákon príkladmo uvádza najmä dĺžku pobytu, výkon zárobkovej činnosti, návšteva predškolského zariadenia a podobne.

V prípade žalobkyne je z obsahu spisu dostatočným spôsobom preukázané, že táto v rozhodnom čase vykonávala zárobkovú činnosť v Anglicku a pracovný pomer v tomto členskom štáte jej stále trvá. V Slovenskej republike mala ukončený poistný vzťah v centrálnom registri poistencov ku dňu 21.11.2010 z dôvodu výkonu práce mimo územia Slovenskej republiky. Podľa názoru prvostupňového súdu pri rozhodovaní o nároku na príspevok pri narodení dieťaťa je povinnosťou platiteľa skúmať aj ďalšie zákonné situácie, konkrétne podľa § 3 ods. 4 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, v ktorých zákon ustanovuje povinnosť skúmať, či sa oprávnená osoba zúčastňovala od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo, alebo na obdobných prehliadkach v cudzine, z čoho analogicky plynie, že platiteľ skúma aj dĺžku pobytu oprávnenej osoby z časového hľadiska v inom štáte počas tehotenstva, najmä od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a následne od uplatnenia si nároku na príspevok pri narodení dieťaťa. V prípade žalobkyne z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že v jej prípade prevažuje bydlisko v U., s ktorým je spojená jej zárobková činnosť, zdravotné poistenie, ako aj poskytovaná zdravotná starostlivosť od štvrtého mesiaca tehotenstva až do pôrodu dieťaťa (v U.) a následne poskytovaná zdravotná starostlivosť dieťaťu do konca februára 2014 v U..

Krajský súd v Bratislave konštatoval, že napadnuté rozhodnutie žalovaného je vydané na základe riadne a dostatočne zisteného skutkového stavu veci. V danom prípade je dostatočne zrejmé, že žalovaný správny orgán postupoval v zmysle platných právnych predpisov a nárok na priznanie príspevku pri narodení dieťaťa posudzoval v čase podania žiadosti. Pri posudzovaní žiadosti vzal do úvahy hlavne obdobie, v ktorom oprávnená osoba podala žiadosť o príspevok pri narodení dieťaťa v spojení s posúdením obdobia počas jej tehotenstva, v zmysle vyššie citovaného ust. § 3 ods. 4 zákona.

Pri rozhodovaní o vzniku nároku na príspevok pri narodení dieťaťa, ako aj na jeho výplatu podľa ust. § 7 ods. 1 a ods. 2 zákona, postupoval žalovaný správny orgán v súlade s ust. § 2 ods. 1, ods. 4 a § 3 ods. 1, ods. 4 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa. Krajský súd zhodne s názorom žalovaného správneho orgánu konštatoval, že je treba prihliadnuť na reálne bydlisko žalobkyne, ktorej výkon zárobkovej činnosti a s ňou spojené príslušné odvody na daň z príjmu, ako aj zdravotné poistenie trvali v Anglicku, že u žalobkyne je U. možné považovať za bydlisko oprávnenej osoby a žalobkyňa nespĺnila zákonom stanovené podmienky podľa ust. § 3 ods. 1 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, keďže v administratívnom konaní bolo preukázané, že v rozhodnom období síce na území Slovenskej republiky mala trvalý pobyt, avšak jej reálne bydlisko bolo v U..

Krajský súd konštatoval, že tak prvostupňový správny orgán, ako aj druhostupňový správny orgán vychádzali vo veci z dostatočne zisteného skutkového stavu, vec správne právne posúdili, ich rozhodnutia obsahujú všetky zákonom stanovené náležitosti, rozhodnutia boli podrobne zdôvodnené, a preto súd ich považoval za zákonné.

II.

Proti rozsudku podala riadne a včas odvolanie žalobkyňa, žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania uviedla, že nesúhlasí s právnym posúdením veci, keď prvostupňový súd ako hlavný argument na zamietnutie žaloby uvádza § 3 ods. 4 písm. a/ zákona č. 383/2013 Z.z., keďže sa počas tehotenstva zúčastňovala preventívnych gynekologických prehliadok v U.. Tvrdila, že zo znenia či výkladu tohto ustanovenia možno dospieť len k takému záveru, že nárok na príspevok by nevznikol, keby sa nezúčastňovala gynekologických prehliadok ani na Slovensku ani v cudzine. Tieto však riadne absolvovala u gynekológa v U., pričom správny orgán nepreukázal opak, preto z tohto pohľadu nebolo možné jej nárok na príspevok zamietnuť. Pokiaľ prvostupňový súd konštatoval, že zo znenia tohto ustanovenia analogicky plynie, že platiteľ skúma aj dĺžku pobytu oprávnenej osoby z časového hľadiska v inom štáte počas tehotenstva, takýto výklad považovala za nepripustne extenzívny, keď účelom uvedeného ustanovenia je výlučne kontrola účasti matky na predpôrodných gynekologických prehliadkach, resp. sankcionovanie jej neúčasti, nevzniknutím nároku na príspevok. Podľa jej názoru je evidentné, že zákonodarcovi je irelevantné, v ktorom štáte sa matka týchto prehliadok zúčastňuje, a preto toto ustanovenie nemožno účelovo používať ako „časové hľadisko“ na skúmanie iných podmienok vzniku nároku na príspevok, podľa iných ustanovení zákona č. 383/2013 Z.z..

Podľa žalobkyne prvostupňový súd nesprávne uvádza, že správny orgán nárok na príspevok posudzoval v čase podania žiadosti a vzal do úvahy hlavne obdobie, v ktorom oprávnená osoba podala žiadosť o príspevok, v spojení s posudzovaním obdobia počas jej tehotenstva v zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 383/2013 Z.z.. Z rozhodnutia žalovaného a prvostupňového správneho orgánu je zrejmé, že správny orgán sa zamerával hlavne, ak nie výlučne, na obdobie tehotenstva žalobkyne a za jediný a primárny dôvod na nepriznanie nároku na príspevok vybral skutočnosť, že v zahraničí počas tehotenstva vykonávala zárobkovú činnosť, pričom opomenul a ignoroval ostatné skutočnosti, ktoré v zmysle príkladného výpočtu § 3 ods. 4 zákona v súhrne tvoria a určujú obsah pojmu bydliska, keď žalobkyňa správne orgánu preukázala, že na území SR má trvalý pobyt, od pôrodu nepretržite sa tam zdržiava, je jej poskytovaná zdravotná starostlivosť, má najbližšiu rodinu a priateľov, má dieťa verejne zdravotne poistené, dieťa má zmluvu so všeobecným lekárom - pediatrom o poskytovaní zdravotnej starostlivosti,

dieťa pravidelne navštevuje špecializovaného lekára - kardiológa, otec dieťaťa má uzatvorený pracovný pomer na dobu neurčitú a verejné zdravotné poistenie a zdržiava sa na území SR. Pokiaľ by žalobkyňa aj pripustila možnosť posudzovania týchto záujmov späť do obdobia jej tehotenstva, potom proti sebe stojí minimálne osem vyššie uvedených záujmov svedčiacich v prospech žalobkyne proti jednému záujmu, ktorý si vybral správny orgán a prvostupňový súd.

V odvolaní poprela tvrdenie žalovaného, že anglická inštitúcia uznala jej nárok na príspevok podľa ich právnych predpisov, táto informácia je zavádzajúca a nepravdivá. Poukázala na nesprávny výklad účelu príspevku podľa § 1 ods. 2 zákona, ktorý slúži na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca a každá matka logicky o takýto príspevok žiada až po pôrode, vo väčšine prípadov dokonca až niekoľko týždňov po pôrode, pretože tesne po pôrode je nútená vynakladať enormnú starostlivosť o novorodenca. V čase pôrodu a tesne po pôrode má každá matka zabezpečené nevyhnutné potreby pre svoje dieťa, ktoré financovala nie z príspevku, ale z vlastných prostriedkov a v tomto prípade predstavuje príspevok len čiastočnú tzv. spätnú refundáciu týchto nákladov, keď slovíčko „najmä“ je slovo, ktoré dáva správny orgán možnosť posudzovať bydlisko aj z časového hľadiska. Podľa žalobkyne slovo „najmä“ sa viaže nie na časové hľadisko, ale len na počet niektorých najdôležitejších záujmov, ktoré definujú pojem bydlisko, nie na obdobie, kedy tieto záujmy trvali, nastali. Inak povedané tiež ak „najmä“ podľa žalovaného slúži aj na posudzovanie záujmov v minulosti, prečo by nemohlo slúžiť aj na posudzovanie záujmov v prítomnosti a v budúcnosti.

III.

Žalovaný sa vyjadril k odvolaniu podaním z 19.01.2016, zotrval na skutkovom a právnom posúdení veci a dôvodoch napadnutého rozhodnutia, považoval odvolanie za nedôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa za súladný so zákonom, preto žiadal, aby odvolací súd nevyhovел odvolaniu a napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Súčasne žiadal, aby žalobkyňa nebola priznaná náhrada trov konania.

IV.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) účinný od 01.07.2016 odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 prvá veta OSP a § 212 ods. 1 OSP, § 492 ods. 2 SSP), odvolania prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu, ako aj konania im prechádzajúce, najmä z pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v žalobe, z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

Najvyšší súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už súd prvého stupňa, v odôvodnení napadnutého rozsudku, a preto ich neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Predovšetkým najvyšší súd upriamuje pozornosť na to, že súd v procese súdneho prieskumu podľa

piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Príspevok pri narodení dieťaťa je štátnou sociálnou dávkou, ktorou štát prispieva na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca (§ 1 ods. 2 zákona č. 383/2013 Z.z. o príspevku pri narodení dieťaťa, ďalej len „zákon č. 383/2013 Z.z.“). Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona, účelom tejto dávky je prispieť rodičovi na pokrytie výdavkov súvisiacich so zabezpečením výbavičky novorodenca. Zákonodarca zároveň stanovil podmienky, pri splnení ktorých vznikne oprávnenej osobe (najčastejšie matke) nárok na priznanie uvedeného príspevku. Cieľom zákonodarcu bola podpora zodpovedného rodičovstva, starostlivosti o zdravie matky počas tehotenstva a zamedzenie zneužitia tejto sociálnej dávky. Účelom zákonodarcu bolo prispieť na pokrytie výdavkov novorodenca.

V predmetnej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa splnila všetky zákonné podmienky pre priznanie nároku na príspevok pri narodení dieťaťa (ďalej len „príspevok“). Žalobkyňa je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 383/2013 Z.z.. Dieťa žalobkyne sa narodilo XX. januára XXXX vo B., žalobkyňa má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a preukázala, že naplnila ustanovenie § 3 ods. 4 písm. a/ zákona č. 383/2013 Z.z., keď od štvrtého mesiaca tehotenstva až do pôrodu sa raz mesačne zúčastňovala na prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo, resp. na obdobných prehliadkach v cudzine, čo v konaní nebolo sporné.

Sporným vo veci bolo posúdenie, či žalobkyňa splnila kumulatívne aj ďalšiu zákonnú podmienku potrebnú na priznanie nároku na príspevok, a to bydlisko na území Slovenskej republiky.

Ak je účelom zákona o príspevku pri narodení dieťaťa úprava poskytovania príspevku pri narodení dieťaťa, ako štátnej sociálnej dávky, ktorou štát prispieva na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca, potom základným predpokladom posúdenia podmienok na jeho poskytnutie je zabezpečenie lepšej starostlivosti o novorodenca. Medzi oprávnenými osobami na poskytnutie príspevku je okrem iných osôb matka dieťaťa. Príspevok pri narodení dieťaťa je určený na zlepšenie materiálnych podmienok novorodenca poskytnutím príspevku osobe, ktorá sa o neho stará, t.j. matke (prípadne otcovi, alebo osobe, ktorej bol novorodenec zverený do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, resp. osvojiteľovi). Pre posúdenie vzniku nároku na príspevok musí žalovaný zistiť, či boli splnené všetky predpoklady pre jej poskytnutie.

Zákonodarca v zákone č. 383/2013 Z.z. bydlisko pre účely tohto zákona explicitne upravil v § 2 ods. 4 zákona. Znenie tohto ustanovenia však podľa názoru odvolacieho súdu zhodne s názorom žalobkyne v podanom odvolaní, neobsahuje určenie časového hľadiska, v ktorom bydlisko, v zmysle intencií § 2 ods. 4, je potrebné skúmať z hľadiska priznania nároku na príspevok pri narodení dieťaťa.

Pokiaľ žalovaný a prvostupňový správny orgán poukazovali na bydlisko žalobkyne počas tehotenstva (od štvrtého mesiaca tehotenstva a po pôrode) v kontexte ustanovenia § 3 ods. 4 písm. a/ zákona, tak odvolací súd poukazuje, že zo znenia tohto zákonného ustanovenia, pre kumulatívne splnenie podmienok pre priznanie nároku na príspevok pri narodení dieťaťa, vyplýva povinnosť matky vykonávať mesačne od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu preventívne prehliadky u príslušného odborného lekára na území Slovenskej republiky alebo v cudzine. Z ustanovenia § 3 ods. 4 písm. a/ zákona nevyplýva iná povinnosť, ani znenie tohto ustanovenia nemožno považovať za určenie kritérií pre posudzovanie bydliska (§ 2 ods. 4) na území Slovenskej republiky.

Zo skutkových zistení bolo nesporne preukázané, že dieťa sa narodilo v cudzine XX. januára XXXX. Má preukaz poisťenca v Európskej únii od 01.03.2014 do 03.11.2014 a od 01.03.2014 má ošetrojúceho lekára na Slovensku, od 06.06.2014 pediatra na území Slovenskej republiky, otec maloletej je od 01.04.2014 v pracovnom pomere na dobu neurčitú v Slovenskej republike a je verejne zdravotne poistený na území Slovenskej republiky (viď dôvody napadnutého rozhodnutia žalovaného). V odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu žalobkyňa tvrdila, že od pôrodu je na území Slovenskej republiky (8 mesiacov, odvolanie z 10.09.2014) aj z dôvodu, že jej partner má na území Slovenskej republiky pracovný pomer, dieťa, žalobkyňa a otec dieťaťa žijú na území Slovenskej republiky.

V odvolaní proti rozsudku krajského súdu žalobkyňa poprela pravdivosť tvrdenia žalovaného, že v U. jej bol priznaný grant pri narodení dieťaťa, čo je obdobný príspevok ako príspevok pri narodení dieťaťa podľa zákona č. 383/2013 Z.z..

Odvolací súd z predloženého administratívneho spisu nemal preukázané tvrdenie žalovaného, že grant bol žalobkyňi vyplatený, tieto skutočnosti nevyplývajú ani z komunikácie žalovaného s anglickým partnerom sociálneho zabezpečenia (list DWP z 20.05.2014). Žalobkyňa žiadosť o príspevok podala v lehote v súlade s § 10 ods. 1 zákona č. 383/2013 Z.z. 05.06.2014, dieťa sa narodilo XX.XX.XXXX. Žalobkyňa materskú poberá v U., kde má stály trvalý pracovný pomer. Žalobkyňa a maloleté dieťa, majú zdravotnú starostlivosť na území Slovenskej republiky od 01.03.2014 a dieťa je v lekárskej starostlivosti u lekára na území Slovenskej republiky MUDr. B. od 01.04.2014. Žalobkyňa v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu tvrdila, že od pôrodu už osem mesiacov je na území Slovenskej republiky.

Podľa čl. 1 písm. j/ Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia bydlisko znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

Podľa čl. 7 ods. 1 a 2 Nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva s pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci. (v účinnosti do 15. júna 2011).

Podľa čl. 7 ods. 1 a 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie s pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci. (totožné znenie s nariadením č. 1612/68).

Podľa čl. 1 písm. z/ a čl. 3 ods. 1 písm. j/ v spojení s prílohou I. Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia rodinná dávka znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktorú sú určené na pokrytie rodinných výdajov, okrem preddavkov na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe I..

Podľa čl. 3 ods. 1 písm. j/ Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia, rodinné dávky.

Podľa čl. 7 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky splatné podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov alebo podľa tohto nariadenia nepodliehajú žiadnemu zníženiu, zmenám a doplneniam, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu na základe skutočnosti, že príjemca alebo jeho rodinní príslušníci majú bydlisko v členskom štáte inom, ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za poskytovanie dávok.

Podľa čl. 11 ods. 1 až 4 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

Na účely tejto hlavy osoby, ktoré prijímajú peňažné dávky na základe ich činnosti ako zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby, alebo ako dôsledok tejto činnosti, sa považujú za osoby, ktoré vykonávajú túto činnosť. Toto sa nevzťahuje na dôchodky v invalidite, starobné dôchodky alebo pozostalostné dôchodky alebo, na dôchodky v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, alebo na nemocenské peňažné dávky vzťahujúce sa na ošetrovanie počas neobmedzenej doby.

S výhradou článkov 12 až 16:

- a) osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- b) štátny zamestnanec podlieha právnym predpisom členského štátu, ktorého správa ho zamestnáva;
- c) osoba prijímajúca dávku v nezamestnanosti v súlade s článkom 65 podľa právnych predpisov členského štátu bydliska podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- d) osoba povolaná alebo opätovne povolaná na výkon služby v ozbrojených silách alebo civilnej službe členského štátu podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- e) ktorákoľvek iná osoba, na ktorú sa písm. a) až d) nevzťahujú, podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia tohto nariadenia zaručujúce tejto osobe dávky podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov.

Na účely tejto hlavy činnosť zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby zvyčajne vykonávané na palube plavidla na mori plávajúceho pod vlajkou členského štátu sa považuje za činnosť vykonávanú v danom členskom štáte. Avšak osoba zamestnaná na palube plavidla plávajúceho sa pod vlajkou členského štátu a odmeňovaná za takúto činnosť podnikom alebo osobou, ktorej registrované sídlo alebo miesto podnikania je v inom členskom štáte, podlieha právnym predpisom tohto iného členského štátu, ak daná osoba má bydlisko v tomto štáte. Podnik alebo osoba, ktorá vypláca odmenu, sa na účely týchto právnych predpisov považuje za zamestnávateľa.

Podľa osobitnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 383/2013 Z.z. o príspevku pri narodení dieťaťa zaviedla sa podmienka nároku - bydlisko oprávnenej osoby na území Slovenskej republiky. Týmto sa zamedzí poskytovanie príspevku tým rodičom, ktorí dlhodobo žijú v zahraničí, sú tam sústredené všetky ich podstatné aktivity (zamestnanie, bývanie, zdravotná starostlivosť atď.), ale trvalý pobyt na území Slovenskej republiky si nezrušili. Stanovenie požiadavky bydliska a trvalého pobytu ako podmienky nároku na príspevok pri narodení dieťaťa je v súlade s právom EÚ v oblasti voľného pohybu

pracovníkov (napríklad rozsudok Súdneho dvora vo veci C- 231/05 Wendy Geven proti Spolkovej krajine Severné Porýnie - Westfálsko [2005]).

Podľa názoru odvolacieho súdu citované rozhodnutie Súdneho dvora C-213/05 Wendy Geven proti Spolkovej krajine Severné Porýnie-Westfálsko nie je možné na prejednávany prípad aplikovať, nakoľko nemožno stotožniť účel a podstatu príspevku pri narodení dieťaťa, ktorý je poskytovaný v Slovenskej republike s príspevkom na výchovu, ktorý je poskytovaný v K. republike. V tomto smere príspevok na výchovu poskytovaný v K. W. republike nie je možné aplikovať na prejednanú vec, keďže príspevok na výchovu, tak ako konštatuje aj rozhodnutie Súdneho dvora, je poskytovaný na zvýhodnenie osôb, ktoré si voľbou svojho trvalého bydliska vytvorili skutočnú väzbu v spoločnosti K.. V tomto kontexte je podmienka bydliska pre priznanie príspevku na výchovu odôvodnená, nie však aplikovateľná pre prípad poskytnutia príspevku pri narodení dieťaťa, ktorého poskytnutie má za účel pokrytie výdavkov spojených s nevyhnutnými potrebami novorodenca, a ani neslúži k výchove dieťaťa.

Podľa názoru odvolacieho súdu vzhľadom na totožnosť únijnej právnej úpravy pred a po 15. júni 2011 je na prejednanú vec aplikovateľné skoršie rozhodnutie Súdneho dvora C-111/91 Komisia proti Luxemburskému Veľkovojuvodstvu, podľa ktorého Luxemburské veľkovojuvodstvo porušilo svoje povinnosti podľa článku 7 ods. 2 Nariadenia č. 1612/68, článku 18 ods. 1 Nariadenia č. 1408/71 a článku 52 Zmluvy EHS stanovením požiadavky na pobyt na účely priznania príspevku pri narodení dieťaťa a dávok v materstve. Preto na prejednanú vec podľa názoru odvolacieho súdu nemožno aplikovať požiadavku skúmania bydliska zakotvenú v právnej úprave zákona č. 383/2013 Z.z..

Z obsahu uvedeného rozhodnutia, podľa názoru odvolacieho súdu, vyplýva, že sú závery tohto rozhodnutia plne aplikovateľné aj na prejednanú vec. Preto odvolací súd dospel k záveru, že nebolo povinnosťou správneho orgánu skúmať existenciu bydliska žalobkyne na území Slovenskej republiky vo vzťahu k vzniku nároku na priznanie dávky. Úlohou správneho orgánu však bolo posúdiť priznanie dávky vo vzťahu k zneniu § 3 ods. 3 písm. e/ zákona č. 383/2013 Z.z. v zmysle nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

Podľa názoru odvolacieho súdu, žalovaný opomenul skúmať bydlisko žalobkyne v zmysle únijnej právnej úpravy nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia článku 1 písm. j/, keď primárne bolo potrebné posúdiť, či je daná právomoc žalovaného, resp. príslušného orgánu Veľkej Británie, pre konanie a rozhodovanie o príspevku pri narodení dieťaťa. V zmysle nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia bol žalovaný povinný skúmať a vyhodnotiť, či mal danú právomoc vo veci konať a rozhodnúť, keď pre určenie bydliska žalobkyne boli rozhodné ustanovenia príslušnej únijnej právnej úpravy.

Odvolací súd konštatuje, že z administratívneho spisu nevyplýva záver žalovaného, že obdobný príspevok, akým je v Slovenskej republike príspevok pri narodení dieťaťa, bol žalobkyni priznaný v cudzine. Tieto skutočnosti žalobkyňa v odvolaní poprela. Zistenie tejto skutočnosti je podstatné pre rozhodovanie vo veci, keď podľa § 3 ods. 3 písm. e/ zákona č. 383/2013 Z.z. nárok na príspevok pri narodení dieťaťa nevzniká oprávnenej osobe, matke dieťaťa, ak sa dieťa narodilo mimo územia Slovenskej republiky a príslušná inštitúcia štátu, v ktorom sa dieťa narodilo, vyplatila oprávnenej osobe príspevok pri narodení dieťaťa alebo inú dávku toho istého druhu.

Podľa odvolacieho súdu boli splnené podmienky pre zrušenie rozhodnutia žalovaného aj z dôvodov § 250j ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku, keď zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu nie je súladné so zákonom, nestotožňuje sa s právnym posúdením veci krajským súdom, preto rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného pri aplikácii §

250j ods. 2 písm. a/ a b/ Občianskeho súdneho poriadku postupom podľa § 250ja ods. 3 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie.

Úlohou žalovaného bude primárne zistiť, či má danú právomoc vo veci konať a rozhodnúť a následne zistiť rozhodné skutočnosti týkajúce sa žalobkyni, či jej obdobná dávka bola v cudzine, kde sa narodilo dieťa, vyplatená a následne na základe riadne zisteného skutkového stavu rozhodnúť a rozhodnutie riadne zdôvodniť.

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku, § 224 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku. Žalobkyňa mala v odvolacom konaní úspech, preto jej odvolací súd priznal trovy odvolacieho konania, ako aj trovy prvostupňového konania.

Žalobkyňa bola zastúpená v prvostupňovom a v odvolacom konaní advokátkou, patrí jej preto náhrada trov konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia. Pri určení výšky týchto trov odvolací súd vychádzal z § 11 ods. 4 vety prvej a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Konkrétne, žalobkyni, ktorá mala vo veci úspech, patrí náhrada trov konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia:

A/ v prvostupňovom konaní za 3 úkony právnej služby v roku 2015

- prevzatie a príprava zastúpenia - 139,83 eur

- písomné podanie na súd - žaloba - 139,83 eur

- písomné podanie na súd - vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného - 139,83 eur

- k tomu zodpovedajúci režijný paušál - 3 x 8,39 eur = 25,17 eur

teda celkovo v sume 444,66 eur, čo zodpovedá sume vyčíslenej žalobkyňou.

B/ v konaní pred odvolacím súdom za 1 úkon právnej služby v roku 2016

- písomné podanie na súd - odvolanie - 143,00 eur

- k tomu zodpovedajúci režijný paušál - 1 x 8,58 eur = 8,58 eur

teda celkovo v sume 151,58 eur. Žalobkyňa si vyčísliła trovy právneho zastúpenia v odvolacom konaní vo výške 148,41 eur, odvolací súd jej preto priznal 148,41 eur.

Celkovo odvolací súd priznal žalobkyni náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v prvostupňovom konaní a v odvolacom konaní vo výške 593,07 eur.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.